MATIJA LJUBEK

Olimpijski i svjetski prvak u kanuu, ponos Belišća

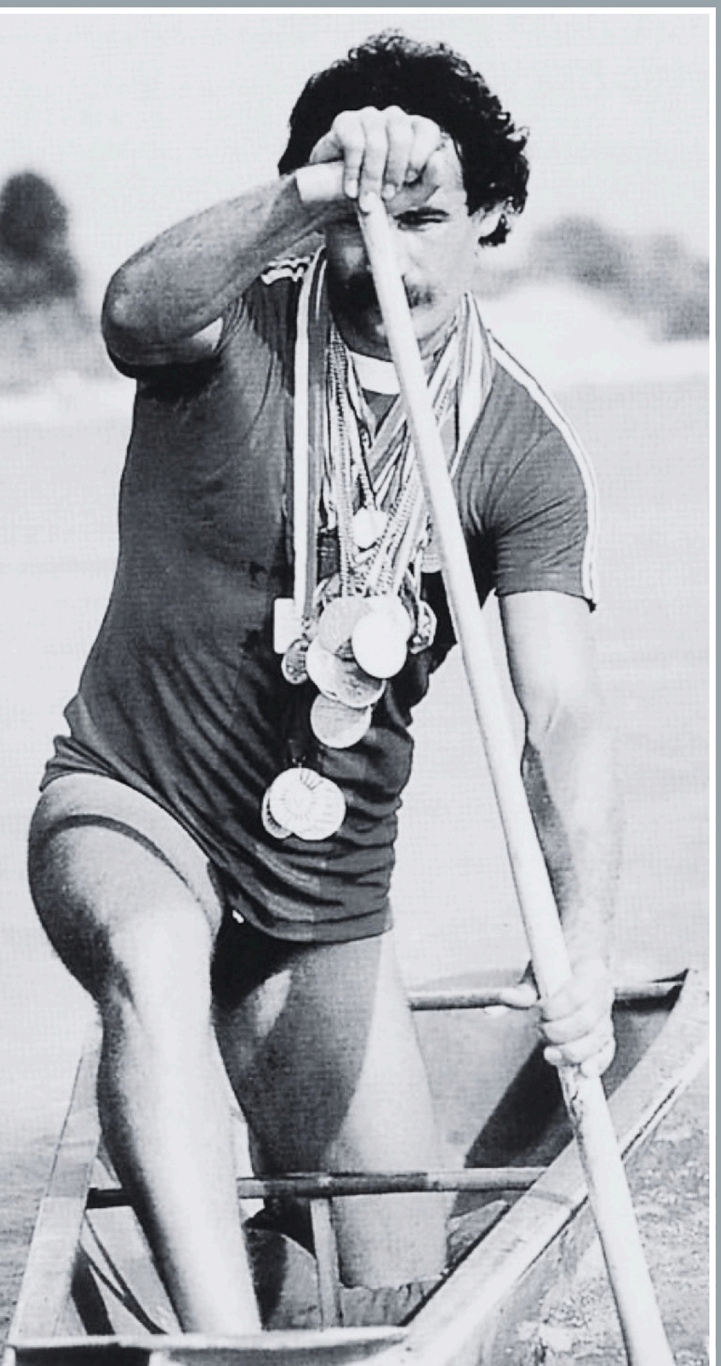

1953. – 2000.

Matija Ljubek, rođen **22. studenoga 1953. u Belišću**, bio je jedan od najuspješnijih hrvatskih sportaša 20. stoljeća i jedan od najvećih svjetskih kanuista. Svoj sportski put započeo je u **Kajak-klubu Belišće**, a predanim radom, upornošću i iznimnim talentom dosegnuo je sam svjetski vrh. Njegovi su uspjesi Belišće učinili poznatim u svijetu sporta.

VEZA S BELIŠĆEM

Matija Ljubek bio je **rođeni Belišćanin i član Kajak-kluba Belišće**. Svojim je rezultatima ime rodnoga grada pronio na najveća svjetska sportska natjecanja. Bio je **počasni građanin Belišća**, a njegovu uspomenu danas čuva i **spomenik podignut u njegovu čast**. Njegovo ime trajno je povezano s bogatom tradicijom belišćanskog kajakaštva i sporta.

TRAG KOJI JE OSTAO

Na Olimpijskim igrama osvojio je **četiri medalje – dvije zlatne, srebrnu i brončanu**. Na Olimpijskim igrama u **Montrealu 1976.** osvojio je zlato na 1000 metara i broncu na 500 metara u kanuu jednokleku. U **Los Angelesu 1984.**, zajedno s Mirkom Nišovićem, osvojio je zlato na 500 metara i srebro na 1000 metara u kanuu dvokleku. Na svjetskim prvenstvima osvojio je još **deset medalja**, a tijekom svoje iznimne karijere osvojio je **više od 300 odličja** na različitim natjecanjima. Nakon završetka natjecateljske karijere nastavio je djelovati u hrvatskom sportu. Bio je među osnivačima **Hrvatskog olimpijskog odbora** te je obnašao važne dužnosti u njegovu radu.

NAGRADA KOJA NOSI NJEGOVO IME

U znak trajnog priznanja njegovu doprinosu sportu, **Hrvatski olimpijski odbor od 2001. godine dodjeljuje Nagradu „Matija Ljubek“ za životno djelo u sportu.** Nagrada nosi ime velikog belišćanskog olimpijca i dodjeljuje se pojedincima i sportskim organizacijama za njihov **izniman doprinos razvoju hrvatskog sporta.** Tako Ljubekovo ime i danas živi kroz priznanje onima koji su svojim životom i radom ostavili dubok trag u hrvatskom sportu.

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

1953. – rođen u Belišću
1976. – osvaja dvije olimpijske medalje u Montrealu
1984. – osvaja dvije olimpijske medalje u Los Angelesu
1991. – sudjeluje u osnivanju Hrvatskog olimpijskog odbora
2000. – umire u Zagrebu
2001. – ustanovljena Nagrada HOO-a „Matija Ljubek“ za životno djelo u sportu
2018. – u Belišću podignut spomenik Matiji Ljubeku

BROJKA KOJA PAMTI
4 OLIMPIJSKE MEDALJE
2 zlata • 1 srebro • 1 bronca

Više od **300** odličja osvojio je Matija Ljubek tijekom svoje iznimne sportske karijere.

Njegovo ime danas živi i kroz Nagradu „Matija Ljubek“ – jedno od najuglednijih priznanja Hrvatskog olimpijskog odbora za životno djelo u sportu.

„Od Belišća do olimpijskog vrha – Matija Ljubek svojim je uspjesima zauvijek upisao ime svojega grada u povijest hrvatskog sporta.“

IVAN ŠABJAN

Kajakaš i kanuist, svjetski prvak i dvostruki olimpijac

Ivan Šabjan rođen je 21. studenoga 1961. godine u Korođu kod Vinkovaca. Odrastao je u **Bistrincima pokraj Belišća**, gdje je napravio prve zaveslaje u kajaku i kanuu te započeo svoju veliku sportsku karijeru kao član **Kajakaškog kluba Belišće.** Predanost treninzima i izniman sportski talent doveli su ga do samoga vrha svjetskog kajakaškog sporta. Na **Svjetskom prvenstvu u kajaku i kanuu 1986. godine** osvojio je srebrnu medalju u disciplini C–1 na 10.000 metara i brončanu medalju na 1.000 metara. Već sljedeće godine ostvario je najveći uspjeh svoje karijere. **Na Svjetskom prvenstvu 1987. postao je svjetski prvak u disciplini C–1 na 10.000 metara.**

OLIMPIJSKI NASTUPI

Šabjan je nastupio na **dvjema Olimpijskim igrama**. Na Olimpijskim igrama u **Seulu 1988. godine** zauzeo je **8. mjesto u C–1 na 1.000 metara**, dok je u disciplini C–1 na 500 metara izborio plasman u polufinale. Na Olimpijskim igrama u **Atlanti 1996. godine** ponovno je nastupio u najjačoj svjetskoj konkurenciji. Osvojio je **8. mjesto u C–1 na 1.000 metara** i **10. mjesto u C–2 na 500 metara**, a nastupio je i u polufinalu C–2 na 1.000 metara. Međunarodni niz uspjeha upotpunio je **brončanom medaljom u disciplini C–2 na 500 metara na Mediteranskim igrama 1993. godine**.

VEZA S BELIŠĆEM

Ivan Šabjan svoje je prve velike sportske korake napravio upravo u **Kajakaškom klubu Belišće**. Iz Belišća je krenuo prema svjetskim prvenstvima i Olimpijskim igrama te postao jedan od najuspješnijih sportaša povezanih s gradom. Njegova karijera pokazuje da vrhunski sportski rezultati mogu nastati iz snažne lokalne sportske sredine, uz talent, rad i dugogodišnju predanost.

SPORTSKI PUT NAKON VRHUNSKOG KAJAKA

Šabjan je i nakon olimpijske karijere ostao aktivan u kajaku i kanuu. Od **2005. godine sudjeluje u Maratonu lađa**, gdje je **devet puta osvojio prvo mjesto**, uz više plasmana na drugo i treće mjesto. Svoj sportski put nastavlja i danas, potvrđujući da vrhunski sport nije samo rezultat jednoga razdoblja, nego i trajna predanost disciplini koju je izabrao. Danas nastupa za ekipu **Sv. Ilija Metković** te se i dalje natječe u **kanu maratonu u masters kategoriji**.

TRAG KOJI JE OSTAO

Ivan Šabjan ostavio je dubok trag u hrvatskom kajaku i kanuu – od naslova **svjetskog prvaka**, preko medalja sa svjetskih prvenstava i Mediteranskih igara, do nastupa na dvjema Olimpijskim igrama. Njegova sportska priča povezuje **Belišće, svjetske i olimpijske vode te dugogodišnju aktivnost u kanu maratonu**, a svojim primjerom svjedoči o važnosti upornosti, rada i ljubavi prema sportu.

Od Kajakaškog kluba Belišće do naslova svjetskog prvaka i dviju Olimpijskih igara.

NAJVEĆI USPJESI
1987. – SVJETSKI PRVAK C–1, 10.000 m
1986. – SVJETSKO PRVENSTVO C–1, 10.000 m
1986. – SVJETSKO PRVENSTVO C–1, 1.000 m
1993. – MEDITERANSKE IGRE C–2, 500 m
1988. – OLIMPIJSKE IGRE, SEOUL 8. mjesto – C–1, 1.000 m
1996. – OLIMPIJSKE IGRE, ATLANTA 8. mjesto – C–1, 1.000 m
9 × pobjednik Maratona lađa

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - SPORT

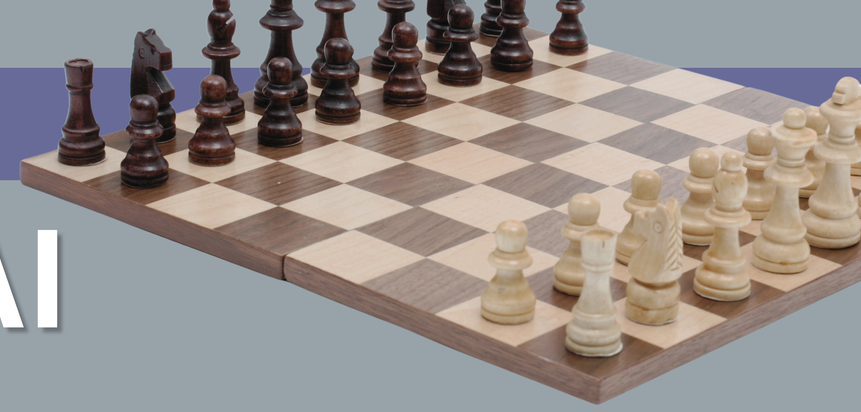

ZORICA PULJEK – SALAI

Državna prvakinja, olimpijka i međunarodna majstorica šaha

Zorica Puljek-Salai jedna je od najznačajnijih šahistica u sportskoj povijesti Belišća. Svojim je rezultatima obilježila razvoj ženskog šaha te Belišće učinila prepoznatljivim i na međunarodnoj šahovskoj sceni. Šah je postao njezina velika sportska ljubav, a predanim radom i iznimnim talentom vrlo je brzo dosegnula vrh. Bila je **juniorska prvakinja Jugoslavije**, a potom je osvojila i naslov **seniorske prvakinje Hrvatske.** Njezini uspjesi donijeli su joj mjesto u reprezentaciji, s kojom je nastupila na čak **tri šahovske olimpijade.** Nastup na najvećem svjetskom šahovskom natjecanju bio je kruna njezine reprezentativne karijere i potvrda kvalitete koju je godinama pokazivala za šahovskom pločom. Nositeljica je titule **Ženske međunarodne majstorice**, čime je pripadala krugu najuspješnijih šahistica svoje generacije. Iako se već dugi niz godina ne natječe, Zorica Puljek-Salai ostaje zapamćena kao vrhunska šahistica čiji su rezultati ostavili trajan trag u povijesti belišćanskog sporta.

VEZA S BELIŠĆEM

Zorica Puljek-Salai svoje je sportske uspjehe vezala uz Belišće, grad koji je desetljećima njegovao bogatu šahovsku tradiciju. Njezini nastupi i rezultati bili su važni ne samo za njezinu osobnu sportsku karijeru nego i za afirmaciju ženskog šaha u Belišću. Kao državna prvakinja, olimpijka i međunarodna majstorica predstavljala je svoj grad na najvećim šahovskim natjecanjima. Njezino ime ostalo je povezano s generacijama belišćanskih šahista i šahistica koji su nastavili razvijati ovaj sport.

TRAG KOJI JE OSTAO

Zorica Puljek-Salai svojim je uspjesima pokazala da i iz sredine poput Belišća može poteknuti sportašica sposobna dosegnuti sam međunarodni vrh. Posebnu vrijednost njezinoj karijeri daju nastupi na **trima šahovskim olimpijadama**, kao i osvajanje naslova državne prvakinje i međunarodne majstorske titule. Njezina sportska priča ostaje dio identiteta belišćanskog šaha i podsjetnik na generacije sportaša koji su svojim znanjem, radom i talentom pronosili ime Belišća izvan granica grada.

PRIZNANJE GRADA

Za svoj doprinos sportu i rezultate kojima je pridonijela sportskoj afirmaciji Belišća, Zorica Puljek-Salai dobila je **Plaketu „Grb grada Belišća“** 2000. godine. Time je njezin sportski rad dobio i službeno priznanje njezina grada.

NAJVEĆI USPJESI

- JUNIORSKA PRVAKINJA JUGOSLAVIJE
- SENIORSKA PRVAKINJA HRVATSKE
- ŽENSKA MEĐUNARODNA MAJSTORICA
- NASTUP NA TRI ŠAHOVSKE OLIMPIJADE
- PLAKETA „GRB GRADA BELIŠĆA“ – 2000.

BROJKA KOJA PAMTI

- **3** šahovske olimpijade na kojima je nastupila

„Od Belišća do svjetske šahovske pozornice – Zorica Puljek-Salai svojim je rezultatima ostavila neizbrisiv trag u povijesti belišćanskog šaha.“

PAVICA GALOŠEVIĆ ROMIĆ

Svjetska prvakinja u kuglanju

Pavica Galošević Romić rođena je 17. srpnja 1955. godine u Vinogradcima. Kuglanjem se počela baviti 1976. godine kao članica Kuglačkog kluba „Belišće“. Ono što je uslijedilo bilo je iznimno brzo uspinjanje prema samom svjetskom vrhu. Već 1977. godine osvojila je **treće mjesto na juniorskom pojedinačnom prvenstvu Hrvatske**, a godinu poslije postala je **juniorska prvakinja Hrvatske**. Godina 1978. bila je prekretnica u njezinoj karijeri. Nakon deset nastupa u izbornim natjecanjima izborila je mjesto u reprezentaciji tadašnje države i nastupila na **Svjetskom prvenstvu u Luzernu u Švicarskoj.** U Luzernu je reprezentacija osvojila srebrnu medalju, a Pavica je u paru s **Ljubom Tkalčić** ostvarila izvanredan rezultat. Srušivši ukupno 433 čunja, uz 441 čunj svoje partnerice, osvojile su **zlatnu medalju i naslov svjetskih prvakinja u paru**. U pojedinačnoj konkurenciji Pavica je zauzela 12. mjesto. Za ovaj izniman uspjeh proglašena je **sportašicom godine u izboru Sportskih novosti.** Godine 1981. osvojila je naslov **viceprvakinje Hrvatske**, a potom se povukla iz aktivnog natjecateljskog kuglanja.

VEZA S BELIŠĆEM

Pavica Galošević Romić svoj je sportski put započela upravo u Kuglačkom klubu „Belišće“. Njezin uspjeh predstavlja jedno od najznačajnijih poglavlja u povijesti belišćanskog kuglanja, ali i sporta uopće. Belišće je zahvaljujući svojim kuglačima i kuglačicama desetljećima bilo prepoznatljivo na sportskim kartama Hrvatske i šire. Pavica je svojim svjetskim naslovom toj tradiciji dala posebno mjesto.

TRAG KOJI JE OSTAO

Pavica Galošević Romić ostala je zapamćena kao **prva kuglačica s područja Slavonije i Baranje koja je osvojila svjetsku kuglačku medalju.** Posebnost njezina uspjeha još je veća ako se zna da je od prve registracije u kuglanju do osvajanja svjetske medalje prošlo **manje od dvije godine.** Njezin je rezultat postao dio sportske povijesti Belišća i potvrda da i mali grad može iznjedriti sportaše svjetskoga formata.

„Za svjetsku medalju trebalo joj je manje od dvije godine od prve registracije do nastupa u Luzernu.“

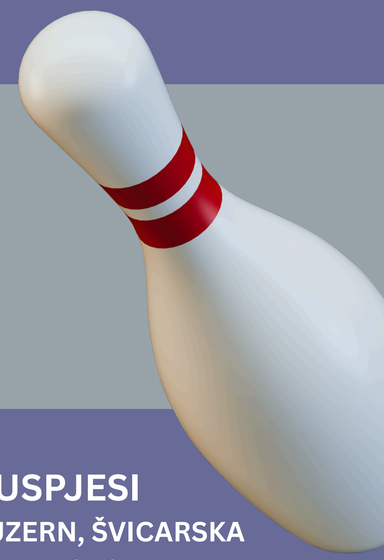

NAJVEĆI USPJESI

- **1978. – LUZERN, ŠVICARSKA**
- **ZLATO – SVJETSKO**

PRVENSTVO, PAROVI
Pavica Galošević + Ljuba Tkalčić

- **12. mjesto – pojedinačno**
- **Srebrna medalja – ekipno**

BROJKA KOJA PAMTI

- **2 godine** od prve registracije do svjetske medalje

DRAGUTIN GIBIČAR – KARČI

Kazališni redatelj, glumac i kulturni djelatnik

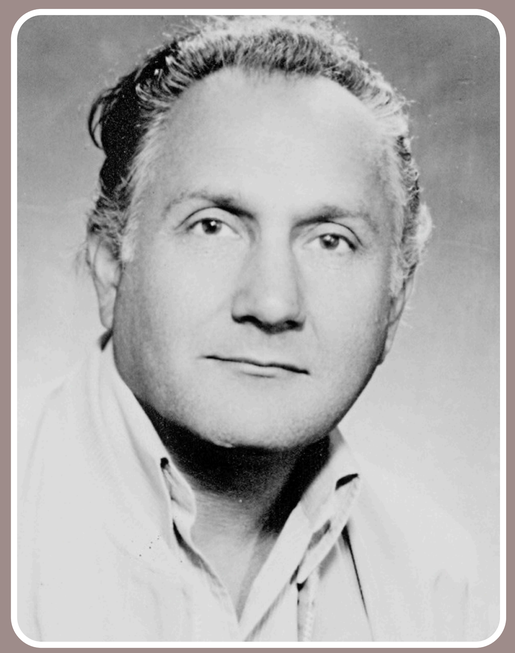

„Ostanite nadahnuti.
Nikad nemojte prestati stvarati.“

NAJVAŽNIJI TRAGOVI

- **1947. – početak kazališnog djelovanja**
- **1952. – počinje se baviti režijom**
- **1966.–1982. – upravitelj Amaterskog kazališta Belišće**
- **1970. – pokreće ideju Rombergovih glazbenih večeri**
- **više od 70 režiranih dramskih djela**
- **„Kronika o glazbenoj i dramskoj djelatnosti u Belišću 1890.–1990.“**
- **Plaketa „Grb grada Belišća“**

Dragutin Gibičar (1933.–2015.) jedan je od najvažnijih stvaratelja kulturnog života Belišća druge polovice 20. stoljeća. Više od četiri desetljeća djelovao je kao glumac, redatelj, organizator i kulturni djelatnik te svojim radom obilježio belišćansku kazališnu i kulturnu scenu. Kazališnim se amaterizmom počeo baviti **1947. godine u „Đačkoj sekciji“**, a režijom 1952. godine predstavom Prijevara. Svoje je znanje dodatno usavršavao na tečaju režije u Splitu i tečaju glume u Dubrovniku. U početku je djelovao kao glumac i redatelj, a kasnije se najvećim dijelom posvetio režiji. Na belišćansku je pozornicu postavio **više od 70 dramskih djela**, među kojima su Scapenove spletke, Sluga dvaju gospodara, Drveni tanjur, Šarena lopta, Sokol ga nije volio i Tena. Režirao je i vlastite glazbene komedije. Predstava Mica i Mikica bila je 1968. godine odabrana za jugoslavenski festival dramskih amatera na Hvaru, dok je Sokol ga nije volio 1983. godine uvršten među najbolje predstave Hrvatske i upućen na republički festival amaterskih pozorišta Srbije u Kuli.

ČOVJEK KOJI JE POVEZIVAO KULTURU

Godine **1966.** postaje upravitelj Amaterskog kazališta Belišće, gdje ostaje do 1982. godine. Nakon toga preuzima mjesto rukovoditelja Službe za kulturne djelatnosti SOUR-a Kombinata Belišće, koja je obuhvaćala muzej, knjižnicu i čitaonicu, Amatersko kazalište i kino. Na toj je dužnosti ostao do odlaska u mirovinu krajem 1990. godine. Njegov doprinos nije bio ograničen samo na kazalište. Sudjelovao je u razvoju belišćanskog muzeja i djelovao u **Društvu prijatelja starina**, čiji je predsjednik bio nakon Franje Štroka. Bio je aktivan i u likovnom životu grada i predsjednik Likovne udruge Bel-art, Belišće.
Posebno je važan njegov doprinos očuvanju kulturnog pamćenja Belišća. Autor je knjige **„Kronika o glazbenoj i dramskoj djelatnosti u Belišću 1890.–1990.“,** u kojoj je kronološki i temeljito zabilježio stoljeće kulturnog života grada.

VEZA S BELIŠĆEM

Gibičar nije samo sudjelovao u kulturnom životu Belišća – on ga je desetljećima **stvarao, organizirao i bilježio.** Godine **1970.** predložio je pokretanje glazbene manifestacije posvećene Sigmundu Rombergu. Prve Jesenske muzičke večeri održane su 19. listopada 1970., a manifestacija je s vremenom postala poznata kao **Rombergove glazbene večeri** i održava se kao važan dio kulturne tradicije Belišća. Za izniman doprinos kulturnom životu grada primio je brojna priznanja, među njima **Plaketu „Grb grada Belišća“.**

TRAG KOJI JE OSTAO

Dragutin Gibičar preminuo je **4. siječnja 2015. godine.** Njegov životni i kulturni rad ostavio je dubok trag u Belišću. Iza njega su ostale predstave, knjiga, fotografije, zapisi i sjećanja generacija ljudi koji su s njim stvarali belišćanski kulturni život. Njegova ostavština danas je vrijedan dio kulturne baštine grada, a Muzej Belišće 2023. godine predstavio je njegovu životnu priču izložbom **„Ispred i iza kulisa – Dragutin Gibičar“.**

"Više od četiri desetljeća stvarao je, organizirao i čuvao kulturni život Belišća."

FRANJO ŠTROK

Čuvar belišćanske baštine i jedan od osnivača Muzeja

Franjo Štrok bio je jedan od ljudi koji su svojim radom i predanošću pridonijeli očuvanju povijesti i kulturne baštine Belišća. Svojim djelovanjem ostavio je trag u nastojanjima da se vrijedna prošlost grada sačuva i predstavi budućim generacijama. Bio je član **Društva prijatelja starina Belišće,** a kasnije i njegov predsjednik. Upravo kroz rad Društva sudjelovao je u stvaranju temelja za sustavno prikupljanje, čuvanje i predstavljanje predmeta i svjedočanstava iz prošlosti Belišća. U vrijeme priprema za uređenje muzejske zgrade aktivno je sudjelovao u radu Društva i stvaranju muzejske zbirke. Uz njega su u tom važnom poslu sudjelovali brojni zaljubljenici u lokalnu povijest, svjesni da Belišće svoju industrijsku, radničku i društvenu prošlost treba sačuvati kao dio identiteta grada. Posebno mjesto u njegovu radu zauzima **„Kronika mjesta i industrije – Belišće 1945.–1975. “,** povijesni zapis koji svjedoči o razvoju Belišća i njegovu industrijskom životu.

VEZA S BELIŠĆEM

Franjo Štrok svoj je rad posvetio upravo onome što Belišće čini posebnim – njegovoj povijesti, industrijskoj baštini i ljudima koji su grad stvarali i razvijali. Kao član i predsjednik Društva prijatelja starina Belišće sudjelovao je u nastojanjima da se povijesna građa sačuva i učini dostupnom javnosti. Njegov rad bio je dio procesa koji je doveo do stvaranja muzejske zbirke i razvoja muzejske djelatnosti u Belišću. Zahvaljujući ljudima poput njega, prošlost Belišća nije ostala samo u sjećanjima njegovih stanovnika, nego je dobila svoje mjesto u instituciji koja je može čuvati i prenositi novim generacijama.

TRAG KOJI JE OSTAO

Najveća vrijednost Štrokova djelovanja nije samo u onome što je zabilježio, nego i u činjenici da je sudjelovao u stvaranju temelja za očuvanje kolektivnog sjećanja Belišća. Njegov rad **povezuje povijest grada, industrijsku baštinu i nastanak muzeja** – tri područja koja su neraskidivo povezana s identitetom Belišća. „Kronika mjesta i industrije – Belišće 1945.–1975.“ ostaje vrijedan zapis jednog razdoblja razvoja grada, dok je njegov doprinos radu Društva prijatelja starina dio priče o ljudima koji su pomogli da belišćanska baština bude sačuvana.

BELIŠĆE 1945.-1975. „KRONIKA MJESTA I INDUSTRIJE “ povijesti Belišća zabilježeno u njegovoj kronici Čuvajući prošlost, sačuvao je dio identiteta Belišća za generacije koje dolaze “

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- JEDAN OD OSNIVAČA MUZEJA
- ČLAN I PREDSJEDNIK DRUŠTVA PRIJATELJA STARINA BELIŠĆE
- AUTOR „KRONIKE MJESTA I INDUSTRIJE – BELIŠĆE 1945.–1975.“
- SUDJELOVANJE U STVARANJU MUZEJSKE ZBIRKE

BROJKA KOJA PAMTI

- 30 godina obuhvaćenih njegovom „Kronikom mjesta i industrije – Belišće 1945.–1975.“

FERDINAND PILICAR

Pokretač Društva prijatelja starina i jedan od osnivača Muzeja Belišće

Ferdinand Pilicar bio je istaknuti društveni aktivist, zaljubljenik u belišćansku povijest i čovjek koji je imao važnu ulogu u stvaranju temelja za osnivanje Muzeja Belišće. Kao šef računovodstva u Kombinatu Belišće i veliki ljubitelj i sakupljač starina Belišća, upravo je on 1971. godine pokrenuo inicijativu za osnivanje **Društva prijatelja starina Belišće.** Na njegovu inicijativu 13. travnja 1971. održan je prvi sastanak na kojem se razgovaralo o potrebi osnivanja društva koje bi čuvalo i prikupljalo predmete i dokumente iz povijesti tvornice i mjesta. Na osnivačkoj skupštini Društva, održanoj 7. lipnja 1971., Ferdinand Pilicar izabran je za **prvog predsjednika.** Društvo je od samoga početka imalo dva važna cilja – očuvanje kulturno-povijesne baštine Belišća i stvaranje industrijskog muzeja. Njegova uloga nastavila se i nakon osnivanja Društva. Kao tadašnji predsjednik sudjelovao je u stvaranju prvog muzejskog postava te je izradio e**laborat za postav muzejske zbirke,** koja je svečano otvorena 1975. godine.

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- POKRETAČ OSNIVANJA DRUŠTVA PRIJATELJA STARINA BELIŠĆE
- PRVI PREDSJEDNIK DRUŠTVA
- IZRADIO ELABORAT PRVOG MUZEJSKOG POSTAVA
- JEDAN OD NAJZASLUŽNIJIH ZA OSNIVANJE I RAZVOJ MUZEJA BELIŠĆE
- DOŽIVOTNI POČASNI PREDSJEDNIK DRUŠTVA PRIJATELJA STARINA

BROJKA KOJA PAMTI

- **1971. godina** u kojoj je pokrenuta inicijativa za osnivanje Društva prijatelja starina Belišće

VEZA S BELIŠĆEM

Ferdinand Pilicar bio je među ljudima koji su prepoznali vrijednost belišćanske industrijske i društvene baštine u vremenu kada još nije postojala institucija koja bi je sustavno čuvala. Njegova ideja o organiziranom prikupljanju predmeta, dokumenata i svjedočanstava iz prošlosti Belišća postala je temelj rada Društva prijatelja starina. Iz te je inicijative postupno nastala muzejska zbirka, a potom i Muzej Belišće. Muzejska zbirka otvorena je 1975. godine u jednoj od najstarijih stambenih zgrada Belišća, povodom 90. obljetnice grada. Prvi je postav prikazivao razvoj industrije, naselja i društvenog života Belišća.

TRAG KOJI JE OSTAO

Najveći trag Ferdinanda Pilicara nije samo u predmetima koje je prikupio, nego u ideji da se prošlost Belišća treba **sustavno čuvati, dokumentirati i prenijeti budućim generacijama.** Okupljanjem ljudi zainteresiranih za povijest Belišća oko Društva prijatelja starina započeo je proces koji je doveo do osnivanja Muzeja. Muzejski izvori upravo njega navode kao pokretača tog procesa, dok su Franjo Štrok i Dragutin Gibičar bili među najzaslužnijima za njegov daljnji razvoj. Zbog njegova doprinosa Ferdinand Pilicar proglašen je **doživotnim počasnim predsjednikom Društva prijatelja starina Belišće.** Njegova priča tako je neraskidivo povezana s počecima organiziranog čuvanja belišćanske baštine i nastankom Muzeja Belišće.

„Jedna ideja, pokrenuta 1971. godine, postala je temelj muzeja koji čuva povijest Belišća.“

IVAN NIKOLNIKOV – VANJA

Redatelj, glumac i scenograf – začetnik belišćanske kazališne tradicije

Ivan Nikolnikov – Vanja rođen je 1888. godine. U Belišće je došao tijekom Prvoga svjetskog rata, najprije kao ratni zarobljenik, a potom je u gradu ostao živjeti i raditi kao crtač u **Direkciji Slavonsko-podravske željeznice.** Osim crtačkog i likovnog talenta, imao je snažan interes za kazalište. Njegov dolazak u Belišće označio je početak djelovanja čovjeka koji će svojim entuzijazmom i svestranošću ostaviti dubok trag u razvoju belišćanskog kazališnog života. Godine **1918.** sudjelovao je u stvaranju **„Diletantske sekcije“,** čime su postavljeni temelji organiziranog kazališnog amaterizma u Belišću. Već sljedeće godine, **1919.,** izvedena je njegova drama **„Nesretna sudbina“**. U predstavi je sudjelovao kao **glumac i redatelj**, a njegov je rad pokazao da kazalište u Belišću može postati važan dio kulturnog i društvenog života zajednice. Nikolnikov nije djelovao samo kao redatelj. Bio je istodobno **glumac, scenograf i autor**, a upravo je ta njegova svestranost bila jedna od posebnosti njegova umjetničkog djelovanja.

VEZA S BELIŠĆEM

Ivan Nikolnikov – Vanja svoj je umjetnički trag ostavio upravo u Belišću, gdje je kazalište počeo graditi gotovo od samih temelja. U vremenu kada kazališni život još nije imao dugu tradiciju, okupljao je ljubitelje kazališta i sudjelovao u stvaranju predstava. Njegov rad pokazuje koliko su pojedinci svojim entuzijazmom mogli pokrenuti kulturni život cijele zajednice. „Diletantska sekcija“ postala je početak organiziranog kazališnog djelovanja koje će se u Belišću nastaviti razvijati kroz desetljeća. Nikolnikov je tako povezao **glumu, režiju, scenografiju i likovnu umjetnost**, stvarajući temelje tradicije koja će kasnije postati važan dio kulturnog identiteta grada.

TRAG KOJI JE OSTAO

Najveći trag Ivana Nikolnikova – Vanje nije samo u pojedinim predstavama koje je režirao ili u kojima je nastupao. Njegova je najveća vrijednost u tome što je pomogao **pokrenuti kazališni život Belišća.** Osnivanjem „Diletantske sekcije“ 1918. godine i izvođenjem „Nesretne sudbine“ 1919. godine započelo je razdoblje organiziranog kazališnog amaterizma koje će ostaviti dubok trag u kulturnoj povijesti grada. Generacije belišćanskih glumaca, redatelja i kazališnih entuzijasta koje su došle nakon njega nastavile su tradiciju čiji se početci povezuju upravo s njegovim imenom.

„Jedan čovjek, više umjetničkih uloga i početak kazališne tradicije koja traje generacijama.“

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- SUDJELOVAO U OSNIVANJU „DILETANTSKE SEKCIJE“ – 1918.
- AUTOR DRAME „NESRETNA SUDBINA“
- REDATELJ I GLUMAC U PRVOJ IZVEDBI DRAME – 1919.
- SCENOGRAF I LIKOVNO NADAREN UMJETNIK
- JEDAN OD ZAČETNIKA ORGANIZIRANOG KAZALIŠNOG AMATERIZMA U BELIŠĆU

BROJKA KOJA PAMTI

- 1918. „DILETANTSKA SEKCIJA“

Početak organiziranog kazališnog amaterizma u Belišću

SIGMUND ROMBERG

Skladatelj svjetskoga glasa i Belišćanin iz djetinjstva

Sigmund Romberg (1887. – 1951.), rođen kao **Sigmund Rosenberg**, jedan je od najpoznatijih ljudi povezanih s kulturnom poviješću Belišća. Djetinjstvo je proveo u Belišću, gdje je odrastao u obitelji koja je njegovala umjetnost i kulturu. Školovao se u Osijeku, a potom studirao u Beču. U obiteljskom domu Rosenbergovih okupljali su se glazbenici, književnici, glumci i drugi ljubitelji umjetnosti. Takvo je kulturno okruženje bilo dio njegova odrastanja i važno za oblikovanje mladoga Sigmunda, koji će kasnije postati jedan od istaknutih skladatelja američkog glazbenog kazališta. Godine **1909.** odlazi u Sjedinjene Američke Države, gdje započinje iznimno uspješnu skladateljsku karijeru. Pod umjetničkim imenom **Sigmund Romberg** postaje jedno od prepoznatljivih imena američke operete i ranoga Broadwaya. Autor je brojnih uspješnih glazbeno-scenskih djela, među kojima se ističu **„The Student Prince“, „The Desert Song“, „The New Moon“, „Blossom Time“ i „Maytime“.** U svojoj je glazbi povezao europsku operetnu tradiciju s novim američkim glazbeno-scenskim izrazom, ostavivši značajan trag u razvoju američkoga mjuzikla 20. stoljeća.

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

- **1887. – ROĐEN SIGMUND ROSENBERG**

Rođen je u Nagykanizsi u Mađarskoj imena Sigmund Rosenberg, kojeg će kasnije promijeniti i postati poznat kao Sigmund Romberg.

- **DJEČAŠTVO U BELIŠĆU**

U Belišću provodi svoje djetinjstvo i školovanje u obitelji povezanoj s kulturnim i umjetničkim životom grada.

- **ŠKOLOVANJE U OSIJEKU I BEČU**

Nakon Belišća školuje se u Osijeku, a potom odlazi u Beč.
1909. – ODLAZAK U AMERIKU
Odlazi u Sjedinjene Američke Države i započinje veliku skladateljsku karijeru.

- **SKLADATELJ BROADWAYA**

Postaje jedno od istaknutih imena američke operete i ranoga Broadwaya.

- **1922. – POVRATAK U BELIŠĆE**

Priređen mu je svečani doček. U Palači Gutmann dirigira orkestrom i sklada „Belišće Casino Mars“.

- 🕯️ **1927. – POSLJEDNJI POSJET BELIŠĆU**

Nakon smrti majke Clare vraća se u Belišće i njezino tijelo polaže u obiteljsku grobnicu.

BROJKA KOJA PAMTI

1922. godina kada se svjetski poznati Sigmund Romberg vratio u Belišće, dirigirao orkestrom u Palači Gutmann i skladao „Belišće Casino Mars“

VEZA S BELIŠĆEM

Iako je svjetsku slavu stekao u Sjedinjenim Američkim Državama, Sigmund Romberg nije zaboravio Belišće – grad svoga djetinjstva. Njegova povezanost s Belišćem nije završila odlaskom u Ameriku. **Godine 1922. ponovno je posjetio grad**, gdje mu je priređen svečani doček. Tom je prigodom u **Palači Gutmann dirigirao orkestrom**, a Belišću je posvetio i skladbu **„Belišće Casino Mars“.** Bio je to poseban trenutak u kojem se svjetski poznati skladatelj vratio u sredinu u kojoj je proveo najranije godine života i svojim glazbenim umijećem ponovno povezao Belišće sa svijetom. Romberg se u Belišće posljednji put vratio **1927.** godine, nakon smrti svoje majke Clare. Njezino je tijelo prenio iz Beča i položio u obiteljsku grobnicu. Ti dolasci pokazuju da Belišće za Romberga nije bilo tek mjesto iz djetinjstva. Bio je to grad kojem se vraćao, grad s kojim je ostao emocionalno i obiteljski povezan.

TRAG KOJI JE OSTAO

Sigmund Romberg jedan je od najboljih primjera kako čovjek može steći svjetsku slavu, a pritom ne zaboraviti mjesto iz kojeg je potekao. Od dječaka koji je odrastao u Belišću došao je do najvećih američkih kazališnih pozornica. Njegova su djela povezala europsku operetnu tradiciju s američkim glazbenim kazalištem i ostavila trag u razvoju mjuzikla. Danas Belišće njeguje uspomenu na svog slavnog sugrađanina kroz **Rombergove glazbene večeri** i **Centar za kulturu Sigmund Romberg**, čime njegovo ime i dalje živi u kulturnom životu grada.

„Svijet ga je upoznao kao Sigmunda Romberga, a Belišće ga je pamtilo kao svog Sigmunda Rosenberga.- Žigu“

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- Adam Rosenberg – glazbenik, pijanist i skladatelj
- Clara Rosenberg – književnica koja je stvarala pod pseudonimom **Clara Berg**
- njihov dom – mjesto okupljanja ljubitelja glazbe, književnosti, kazališta i slikarstva
- sudjelovanje u oblikovanju ranoga kulturnog života Belišća
- obiteljsko nasljeđe koje je snažno utjecalo na odrastanje Sigmunda Romberga

BROJKA KOJA PAMTI

- **1888. Godina** u kojoj su Adam i Clara Rosenberg sa sinom Sigmundom stigli u Belišće – i započeli obiteljsku priču koja će ovaj mali industrijski grad povezati s velikim svijetom kulture.

ADAM I CLARA ROSENBERG

Glazbenik, književnica i začetnici kulturnog života Belišća

Krajem 19. stoljeća u Belišću se, usporedno s razvojem industrijskog naselja, počinju oblikovati i prvi značajniji oblici kulturnoga života. Među obiteljima koje su tome dale poseban doprinos bili su **Adam i Clara Rosenberg**. Adam Rosenberg (1843. – 1926.), rođak obitelji Gutmann, doselio je 1888. godine iz Velike Kanjiže u Belišće sa suprugom Clarom i jednogodišnjim sinom Sigmundom. Na poziv baruna Edmunda Gutmanna preuzeo je mjesto komercijalnog direktora tvrtke S. H. Gutmann. Bio je obrazovan i glazbeno nadaren. Govorio je više stranih jezika, svirao klavir i skladao, a oko sebe je okupljao male glazbene sastave. Njegovo glazbeno djelovanje pridonijelo je stvaranju kulturnog ozračja u tadašnjem mladom industrijskom naselju. Clara Rosenberg (1846. – 1927.) bila je književno nadarena i bavila se pisanjem. Svoje je priče i pjesme objavljivala pod pseudonimom **Clara Berg**, u tadašnjim novinama i časopisima. Svojim je književnim radom, zajedno s Adamovim glazbenim djelovanjem, sudjelovala u oblikovanju ranoga kulturnog života Belišća.

KUĆA ROSENBERG – MJESTO SUSRETA

Dom Rosenbergovih postao je mjesto okupljanja ljudi zainteresiranih za **glazbu, književnost, kazalište i slikarstvo**. Organizirale su se glazbene i književne večeri, izvodili scenski prikazi i humoristične točke, a posebno mjesto zauzimala je salonska glazba. U vremenu kada je Belišće tek izrastalo u važno industrijsko središte, takva su okupljanja bila mnogo više od razonode. Ona su stvarala prostor za susret, umjetničko izražavanje i razmjenu ideja te pridonosila oblikovanju društvenog i kulturnog života zajednice.

VEZA S BELIŠĆEM

Adam i Clara Rosenberg nisu u Belišću samo živjeli – **njihov je dom postao jedno od mjesta na kojima se oblikovao kulturni život naselja.** U Belišću su ostali do kraja života i ondje su pokopani. Njihova je obitelj tako ostala trajno povezana s gradom koji je obilježio i najranije godine njihova sina Sigmunda, kasnije svjetski poznatog skladatelja **Sigmunda Romberga.**

TRAG KOJI JE OSTAO

Priča o Rosenbergovima pokazuje kako kulturni život ne nastaje samo u velikim gradovima i ustanovama. Ponekad započinje u obiteljskom domu – uz klavir, knjigu, pjesmu i okupljanje ljudi koji dijele ljubav prema umjetnosti. Njihov je dom bio jedno od mjesta na kojima se stvarala kulturna atmosfera ranoga Belišća, a njihov je obiteljski utjecaj ostavio trag koji se nastavio kroz život i stvaralaštvo njihova sina Sigmunda. Danas uspomena na obitelj Rosenberg živi i kroz ime **Centra za kulturu Sigmund Romberg**, kao i kroz glazbene manifestacije posvećene njihovu sinu.

„Od obiteljskih glazbenih večeri u Belišću do pozornica Broadwaya – priča o Rosenbergovima svjedoči o tome kako kulturna baština može nastati u srcu jedne obitelji i prerasti granice jednog grada.“

HENRIK HERZ

Priznati projektant i graditelj, građevinski inženjer, direktor Slavonsko-podravske željeznice, glavni ravnatelj tvrtke SHG

Razvoj Belišća krajem 19. i početkom 20. stoljeća bio je usko povezan s industrijom i željeznicom. Među osobama koje su svojim stručnim radom sudjelovale u razvoju belišćanskoga željezničkog sustava bio je **Henrik Herz (1859. – 1940.)**, dugogodišnji direktor Slavonsko-podravske željeznice. Njegovo djelovanje povezano je s razdobljem u kojem željeznica postaje jedna od ključnih poveznica Belišća s okolnim mjestima i širim gospodarskim prostorom. Za industrijsko naselje poput Belišća željeznička je infrastruktura imala posebno značenje – omogućavala je prijevoz ljudi, sirovina i proizvoda te pridonosila daljnjem razvoju gospodarstva.

DIREKCIJA SLAVONSKO-PODRAVSKE ŽELJEZNICE

Prema Herzovu projektu, **1907. godine izgrađena je zgrada Direkcije Slavonsko-podravske željeznice u Belišću**. Zgrada je služila kao poslovno sjedište željeznice, a u njoj su se nalazila i dva stana. Danas predstavlja vrijedan dio povijesne industrijske arhitekture Belišća i podsjetnik na vrijeme kada je željeznica bila jedan od temelja njegova gospodarskog razvoja.

VEZA S BELIŠĆEM

Henrik Herz svoje je profesionalno djelovanje snažno povezao s Belišćem i njegovim željezničkim sustavom. Kao dugogodišnji direktor Slavonsko-podravske željeznice pripada krugu stručnjaka i gospodarstvenika koji su sudjelovali u razvoju infrastrukture potrebne za funkcioniranje i širenje industrijskog Belišća. Njegovo je ime posebno povezano sa zgradom nekadašnje Direkcije SPŽ-a – građevinom koja i danas svjedoči o važnosti željeznice u povijesti grada.

TRAG KOJI JE OSTAO

Herzov trag nije ostao samo u dokumentima i zapisima o željeznici. Ostao je vidljiv i u prostoru Belišća. Projektirao je direkcuju (upravnu zgradu) SPŽ-a, Zelene kuće, zgradu škole; stanične zgrade SPŽ-a u Osijeku, Orahovici, Voćinu ... i dr. Zgrada Direkcije Slavonsko-podravske željeznice jedan je od sačuvanih podsjetnika na razdoblje u kojem su **željeznica, industrija i gospodarstvo zajednički oblikovali razvoj grada.** Kroz njezinu povijest možemo razumjeti i širu priču o Belišću – od industrijskog naselja do razvijenoga gospodarskog središta.

„Željeznica je povezivala Belišće sa svijetom, a ljudi poput Henrika Herza gradili su infrastrukturu koja je omogućila njegov gospodarski rast.“

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- dugogodišnji direktor Slavonsko-podravske željeznice
- sudjelovao u razvoju belišćanskog željezničkog sustava
- projektirao zgradu Direkcije Slavonsko-podravske željeznice, Zelene kuće, zgradu škole; stanične zgrade SPŽ-a u Osijeku, Orahovici, Voćinu i dr.
- svojim stručnim djelovanjem pridonio razvoju prometne infrastrukture Belišća

BROJKA KOJA PAMTI

- **1907. godina** izgradnje zgrade **Direkcije Slavonsko-podravske željeznice u Belišću** – građevine koja i danas čuva uspomenu na vrijeme kada je željeznica bila jedna od ključnih pokretačkih snaga industrijskog razvoja grada

ALBERT HOFMANN

Inženjer, inovator i član uprave tvrtke S. H. Gutmann

„Iza svake velike industrije stoje ljudi čije znanje pokreće strojeve, a njihove ideje stvaraju napredak.“

1860. – 1941. Albert Hofmann, strojarski inženjer, bio je jedan od prvih i najznačajnijih tehničkih stručnjaka povezanih s razvojem industrijskog Belišća. Svojim je znanjem, inovativnošću i radom sudjelovao u izgradnji i razvoju industrijskog sustava koji je obilježio povijest grada.U Belišću je bio od samih početaka njegova razvoja pa sve do svoje smrti 1941. godine.

VEZA S BELIŠĆEM

Albert Hofmann svoj je profesionalni život trajno povezao s **Belišćem i tvrtkom S. H. Gutmann.**Bio je **voditelj montaže strojeva pri gradnji belišćanske pilane**, a potom je osnovao i desetljećima vodio **Remontnu radionicu/glavnu radionicu**, važan dio industrijskog sustava Belišća. Kao strojarski stručnjak brinuo je o tehničkom funkcioniranju i održavanju industrijskih postrojenja, a kao **član uprave tvrtke S. H. Gutmann** sudjelovao je i u upravljanju velikim gospodarskim sustavom koji je desetljećima određivao život Belišća.Njegova povezanost s gradom bila je i obiteljska. **Njegova supruga Štefanija osnovala je prvu poštu u Belišću 1886. godine** i u njoj radila punih četrdeset godina.

TRAG KOJI JE OSTAO

Albert Hofmann bio je **inženjer i inovator** koji je tehničko znanje pretvarao u konkretna rješenja. Za svoj stručni rad nagrađen je **diplomom sa zlatnom medaljom na Međunarodnoj izložbi u Bruxellesu.** Među njegovim tehničkim ostvarenjima navodi se i **tračnička motorna drezina**, inovativno vozilo namijenjeno kretanju po industrijskim tračnicama. Kao utemeljitelj i dugogodišnji upravitelj Remontne radionice pridonio je razvoju tehničke infrastrukture bez koje složeni industrijski sustav Belišća ne bi mogao uspješno funkcionirati.

ČOVJEK INDUSTRIJSKOG BELIŠĆA

Razvoj Belišća nije ovisio samo o vlasnicima tvornica i brojnim radnicima. Važnu su ulogu imali i **inženjeri, tehničari i stručnjaci** koji su svojim znanjem pokretali i održavali industrijski sustav. Albert Hofmann pripadao je upravo toj generaciji stručnjaka. Njegov životni put pokazuje koliko su tehničko znanje, inovacije i odgovorno upravljanje bili važni za stvaranje modernog industrijskog Belišća.

IME KOJE ŽIVI U BELIŠĆU

U znak sjećanja na ovog priznatog i cijenjenog inženjera i inovatora, **jedna ulica u Belišću nosi ime Alberta Hofmanna.** Njegovo ime tako je i danas dio gradskog prostora, kao podsjetnik na čovjeka koji je svojim stručnim znanjem sudjelovao u stvaranju industrijskog Belišća.

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

1860. – rođen Albert Hofmann
od osnutka Belišća – živi i djeluje u Belišću
kraj 19. stoljeća – vodi montažu strojeva pri gradnji belišćanske pilane
1886. – njegova supruga Štefanija osniva prvu poštu u Belišću
kasnije – osniva i dugogodišnji je upravitelj Remontne radionice
međuratno razdoblje – djeluje kao inženjer i član uprave tvrtke S. H. Gutmann
nagrađen – diplomom sa zlatnom medaljom na Međunarodnoj izložbi u Bruxellesu
1941. – umire i pokopan je na belišćanskom groblju u obiteljskoj grobnici

BROJKA KOJA PAMTI

1886.
Godina u kojoj je njegova supruga Štefanija osnovala prvu poštu u Belišću. Albert Hofmann bio je uz Belišće od njegovih industrijskih početaka pa sve do svoje smrti.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - INDUSTRIJA I GOSPODARSTVO

LEO HUPERT

Stručnjak, rukovoditelj i inovator kemijske prerade drveta

„Industriju ne čine samo postrojenja i strojevi - čine je ljudi koji ih poznaju, razvijaju i svojim znanjem održavaju živima."

Ing. **Leo Hupert (1885. – 1977.)** pripada generaciji tehničkih stručnjaka koji su svojim znanjem i dugogodišnjim iskustvom održavali, unapređivali i razvijali složenu industriju Belišća. Svoj je **cijeli radni vijek – 42 godine – proveo u Belišću.** Bio je posebno vezan uz kemijsku preradu drveta, područje u kojem su djelovale tvornice tanina i destilacije. Kao stručnjak, rukovoditelj i inovator sudjelovao je u radu industrijskih postrojenja koja su zahtijevala visoku razinu tehničkog znanja i iskustva. Hupert nije bio samo zaposlenik industrije – pripadao je stručnom kadru koji je svojim svakodnevnim radom omogućavao da složeni proizvodni sustavi Belišća funkcioniraju, razvijaju se i prilagođavaju novim tehnologijama.

VEZA S BELIŠĆEM

Belišće je za Lea Huperta bilo mnogo više od mjesta zaposlenja. Ovdje je proveo 4**2 godine profesionalnog života** i upravo je u belišćanskim tvornicama stekao i primjenjivao svoje veliko stručno iskustvo. Nakon Drugoga svjetskog rata bio je među stručnjacima uključenima u **Stručni savjet direktora Šumskog industrijskog poduzeća Belišće**, u okviru kojeg je djelovao i sektor kemijske prerade drveta.

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- **42 godine rada u Belišću**
- stručnjak za **kemijsku preradu drveta**
- rad u **tvornicama tanina i destilacije**
- djelovanje kao **rukovoditelj i inovator**
- član stručnog savjeta za kemijsku preradu drveta nakon 1946.
- dugogodišnje prenošenje tehničkog znanja i iskustva

BROJKA KOJA PAMTI

- **42 godine** – gotovo cijeli radni vijek posvetio je belišćanskoj industriji.

TRAG KOJI JE OSTAO

Priča o Leu Hupertu podsjeća da industrijski razvoj Belišća nisu stvarali samo vlasnici, direktori i veliki gospodarski sustavi. Jednako važni bili su **inženjeri, tehničari i stručnjaci** koji su poznavali proizvodnju, rješavali tehničke probleme, uvodili poboljšanja i prenosili znanje na nove generacije. Hupert je upravo takav primjer – stručnjak čiji se doprinos može razumjeti kroz dugotrajnost njegova rada i njegovo duboko poznavanje belišćanske industrije.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - INDUSTRIJA I GOSPODARSTVO

EDMUND GUTMANN

Industrijalac i jedan od ključnih ljudi u razvoju Belišća

„Belišće nije raslo samo uz tvornicu – raslo je zajedno s industrijskim sustavom koji je obitelj Gutmann desetljećima gradila.“

Kada se govori o nastanku i razvoju industrijskog Belišća, ime **baruna Edmunda Gutmanna (1841. – 1918.)** nezaobilazno je. Kao pripadnik obitelji Gutmann sudjelovao je u razvoju gospodarskog sustava koji je od malog naselja uz Dravu stvorio jedno od važnih industrijskih središta Slavonije. Djelovanje obitelji Gutmann bilo je povezano ponajprije s **drvnom industrijom, šumskim gospodarstvom i željeznicom.** Upravo je razvoj tih djelatnosti stvorio gospodarske i infrastrukturne temelje za nastanak i širenje Belišća.

GUTMANNOV INDUSTRIJSKI SUSTAV

Poduzetnička djelatnost obitelji Gutmann nije se ograničavala samo na proizvodnju. Razvoj industrije zahtijevao je organizirano šumsko gospodarstvo, prometne veze, željeznicu, upravne zgrade i stambenu infrastrukturu za radnike i službenike. Tako je postupno nastajao čitav industrijski sustav koji je oblikovao **gospodarski, prostorni i društveni razvoj Belišća**. Edmund Gutmann pripada generaciji koja je taj sustav razvijala i širila te tako snažno utjecala na oblikovanje Belišća kakvo danas poznajemo.

PALAČA GUTMANN – SIMBOL INDUSTRIJSKE MOĆI

Jedan od najvidljivijih tragova njegova djelovanja u Belišću je monumentalna upravna zgrada poznata kao **Palača Gutmann**, odnosno „Palej“. Zgrada je podignuta **1905. godine** i bila je namijenjena upravi Gutmannova industrijskog sustava. Svojom monumentalnošću nije bila samo poslovna zgrada – predstavljala je gospodarsku snagu i ambicije obitelji koja je snažno obilježila razvoj Belišća. Danas je Palača Gutmann jedan od najprepoznatljivijih simbola industrijske baštine grada.

VEZA S BELIŠĆEM

Edmund Gutmann svoje je ime trajno vezao uz Belišće. Njegovo djelovanje treba promatrati u širem kontekstu obiteljskog poduzetništva koje je ovdje razvilo industriju, šumarstvo i prometnu infrastrukturu. Zahvaljujući tom sustavu Belišće se tijekom desetljeća razvijalo iz industrijskog naselja u organiziranu gospodarsku zajednicu, s vlastitom infrastrukturom, radničkim naseljem i sve razvijenijim društvenim i kulturnim životom.

TRAG KOJI JE OSTAO

Trag obitelji Gutmann vidljiv je gotovo u cijelom povijesnom tkivu Belišća – od industrijskih pogona i željeznice do stambenih i upravnih zgrada. Edmund Gutmann ostao je jedna od ključnih osoba te priče. Njegovo ime danas je neraskidivo povezano s razdobljem u kojem su **industrija, željeznica i šumarstvo postavili temelje razvoja Belišća.**

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- **s**udjelovanje u razvoju industrijskog sustava obitelji Gutmann
- razvoj drvne industrije i šumskog gospodarstva
- razvoj željezničke infrastrukture povezane s industrijom
- doprinos gospodarskom i prostornom razvoju Belišća
- izgradnja monumentalne upravne zgrade – **Palače Gutmann** 1905. godine

BROJKA KOJA PAMTI

- **1905. godina** izgradnje Palače Gutmann – građevine koja je postala jedan od najsnažnijih simbola industrijske prošlosti Belišća.

ZANIMLJIVOST

- Godine **1904. obitelj Gutmann dobila je nasljednu barunsku titulu s pridjevkom „von Gelse und Belišće “.**
- Time je i samo ime Belišća postalo dio plemićkog naslova obitelji koja je snažno obilježila njegov gospodarski razvoj.

VIKTOR GUTMANN

Industrijalac, strojarski inženjer i nasljednik belišćanske industrijske baštine

Viktor Gutmann – industrijalac čije je ime povezano s razvojem Belišća i čija je poslijeratna presuda ukinuta sedam desetljeća nakon njegove smrti.

Ime Viktora Gutmanna povezano je s posljednjim razdobljem velike industrijske priče obitelji Gutmann u Belišću. Bio je **industrijalac i strojarski inženjer**, pripadnik obitelji koja je od kraja 19. stoljeća snažno oblikovala gospodarski razvoj Slavonije. Nosio je plemićku titulu **baruna von Gelse und Belišće**. Rođen je **3. listopada 1891.**, a njegov je život završio 17. veljače 1946. u Zagrebu. Između ta dva datuma odvila se priča o industrijskom usponu, ratovima, progonu, gubitku obiteljske imovine i poslijeratnoj osudi koja će biti ukinuta tek sedam desetljeća poslije.

NASLJEDNIK OBITELJSKOG INDUSTRIJSKOG SUSTAVA

Obitelj Gutmann, podrijetlom iz Velike Kanjiže, izgradila je jedno od najznačajnijih privatnih industrijskih poduzeća u Slavoniji. Njihovo je poslovanje počivalo na korištenju slavonskih šuma, drvnoj industriji i šumarstvu, a s vremenom se proširilo na pilane, željeznice i druge gospodarske djelatnosti. U Belišću je njihov sustav stvorio temelje razvoja industrijskog naselja. Tvornice, željeznice, šumske pruge i druga infrastruktura mijenjali su prostor i svakodnevni život ljudi te od Belišća stvarali važno industrijsko središte. Viktor Gutmann pripadao je trećoj generaciji koja je to veliko industrijsko nasljeđe trebala nastaviti i modernizirati.

INŽENJER KOJI JE PREUZEO INDUSTRIJU

Viktor se školovao u Beču i studirao strojarstvo. Nakon Prvoga svjetskog rata uključio se u vođenje obiteljskog poslovanja. Kao tehnički obrazovan industrijalac sudjelovao je u upravljanju velikim industrijskim sustavom koji je zapošljavao velik broj radnika i bio važan za gospodarstvo Belišća i Slavonije. U razdoblju između dvaju svjetskih ratova Belišće je i dalje bilo snažno industrijsko središte, a Gutmannovo je poduzeće ostalo jedan od njegovih najvažnijih gospodarskih nositelja.

BELIŠĆE – GRAD KOJI JE IZRASTAO UZ INDUSTRIJU

Viktorova priča ne može se odvojiti od priče Belišća. Industrija obitelji Gutmann oblikovala je ne samo gospodarstvo nego i **prostor grada** – njegove tvornice, željezničke pravce, radnička naselja i druge infrastrukturne sadržaje. Viktor Gutmann zato pripada povijesti Belišća i kao pojedinac i kao predstavnik obitelji čije je poslovanje ostavilo dubok trag u njegovu urbanom i gospodarskom razvoju.

RAT I PROGON

Drugi svjetski rat je donio kraj priče u kojoj je obitelj Gutmann desetljećima gradila svoje poslovanje u Belišću. Zbog židovskog podrijetla obitelj je bila izloženi progonu. Nakon rata i dolaskom nove vlasti obiteljska imovina bila je oduzeta, a njihovo industrijsko poduzeće stavljeno pod državnu kontrolu.
Viktor je tijekom rata bio uhićivan ali je preživio rat. Nakon njegova završetka nije se mogao vratiti životu koji je poznavao prije 1941. godine.

POSLJEDNJE POGLAVLJE

Nakon rata Viktor Gutmann ponovno je uhićen. Pred sudom u Zagrebu optužen je za suradnju s okupatorom i gospodarske prijestupe. Suđenje je završilo smrtnom presudom. **17. veljače 1946. Viktor Gutmann pogubljen je u Zagrebu.** Njegova je smrt označila kraj života čovjeka koji je pripadao obitelji čije je ime desetljećima bilo povezano s industrijskim razvojem Belišća.

SEDAMDESET GODINA DO UKIDANJA PRESUDE

Priča Viktora Gutmanna nije završila njegovom smrću. Njegova kći **Nelly Auersperg,** znanstvenica i kasnije počasna građanka Belišća, desetljećima se zalagala za reviziju postupka protiv svojega oca. Godine **2016. Županijski sud u Zagrebu ukinuo je presudu** Viktoru Gutmannu. Time je, sedamdeset godina nakon njegova pogubljenja, službeno otvoreno novo poglavlje u razumijevanju njegove sudbine.

TRAG KOJI JE OSTAO

Viktor Gutmann ostao je povezan s dvije velike priče Belišća. Prva je priča o **industrijalizaciji** – o obitelji koja je razvila drvnu industriju, šumarstvo i željeznicu te pomogla oblikovati grad. Druga je priča o **dramatičnom 20. stoljeću** – ratovima, progonima, oduzimanju imovine i poslijeratnim političkim procesima. Zato njegov život nije samo biografija jednog industrijalca. On je i svjedočanstvo o tome koliko velike povijesne promjene mogu promijeniti sudbinu pojedinca, obitelji i cijeloga grada.

NJEGOVA OBITELJSKA PRIČA NASTAVLJA SE

Viktorova kći **Nelly Auersperg** nastavila je obiteljsku priču drugim putem – kroz znanost. Rođena u obitelji koja je obilježila industrijsku povijest Belišća, postala je istaknuta znanstvenica i sveučilišna profesorica. Kasnije je proglašena i **počasnom građankom Belišća.** Tako se priča obitelji Gutmann nastavlja od industrije prema znanosti – od Belišća prema svijetu.

vremenska crta: 1891. → 1918. → 1945. → 1946. → 2016. 1946. → 2016.

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

1891. – rođenje Viktora Gutmanna
Beč – školovanje i studij strojarstva
nakon 1918. – uključivanje u vođenje obiteljskog poslovanja
Drugi svjetski rat – progon i oduzimanje obiteljske imovine
1945. – uhićenje i suđenje
1946. – pogubljen u Zagrebu
2016. – ukinuta presuda nakon postupka revizije

BROJKA KOJA PAMTI

70 GODINA
Toliko je vremena prošlo od pogubljenja Viktora Gutmanna 1946. do ukidanja presude 2016. godine.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - INDUSTRIJA I GOSPODARSTVO

FAUSTIN LACKOVIĆ

Inovator, tehnički stručnjak i idejni tvorac razvoja papirne industrije Belišća

„Ideje stvaraju budućnost - a Faustin Lacković svojim je znanjem i vizijom pomogao stvarati industrijsku budućnost Belišća."

1924. – 1968.

Faustin Lacković rođen je **1924. godine u Belišću.** Bio je strojarski tehničar, inovator i jedan od značajnih stručnjaka koji su svojim znanjem, idejama i radom pridonijeli razvoju belišćanske industrije. Nakon završetka srednje škole zaposlio se u tadašnjem **Drvnom industrijskom poduzeću Belišće.** Zahvaljujući stručnosti, organizacijskim sposobnostima i stvaralačkom duhu brzo je napredovao te preuzimao sve odgovornije poslove.

VEZA S BELIŠĆEM

Faustin Lacković cijeli je svoj profesionalni život vezao uz **Belišće i njegovu industriju.** Godine **1953**., kao pomoćnik upravitelja Remontne radionice i Pogonske centrale, radio je na programu njihove rekonstrukcije s ciljem stvaranja **Tvornice strojeva.** U svojoj je zamisli uspio, a nakon izgradnje tvornica je proizvodila strojeve vlastite konstrukcije za preradu drva i brizganje plastičnih masa. Lacković je postao upravitelj Tvornice strojeva, a kasnije i voditelj Kapitalne izgradnje. U znak trajnog sjećanja na njegov doprinos razvoju Belišća, park oko Muzeja Belišće danas nosi ime Park Faustin Lacković. Njegovo ime tako je postalo dio prostora grada čijem je industrijskom razvoju posvetio svoj rad i znanje.

TRAG KOJI JE OSTAO

U vrijeme kada se Belišće suočavalo s dotrajalošću postojećih postrojenja i nedostatkom drvne sirovine, Faustin Lacković prepoznao je mogućnost novog industrijskog razvoja. Godine **1953. iznio je ideju o izgradnji tvornice za proizvodnju poluceluloze i papira.** Uočio je mogućnost primjene novih tehnoloških postupaka kojima bi se drvni ostatak, koji se dotad spaljivao, mogao koristiti kao sirovina za proizvodnju papira. Nakon analiza i priprema, **11. listopada 1954. godine** Radnički savjet Kombinata Belišće donio je odluku o planu izgradnje novih tvornica **poluceluloze, papira i kartonske ambalaže.** Od **1959. godine** Lacković je kao rukovoditelj Kapitalne izgradnje sudjelovao u izgradnji velikih industrijskih postrojenja Belišća – **Tvornice poluceluloze, Tvornice papira, Tvornice kartonske ambalaže, kotlovnice, vodocrpilišta i vodotornja.** Prema zapisima o razvoju belišćanske industrije, pripada mu posebna zasluga za pokretanje i razvoj Tvornice strojeva te za ideju izgradnje tvornica poluceluloze i papira.

ČOVJEK ISPRED SVOGA VREMENA

Faustin Lacković bio je čovjek snažnog stvaralačkog duha i nepresušne energije. Pratio je nova tehnička dostignuća, proučavao stručnu literaturu i surađivao s poslovnim i tehničkim stručnjacima iz cijeloga svijeta. Njegove su ideje pomogle Belišću da se postupno preusmjeri iz tradicionalne drvne industrije prema **modernoj proizvodnji poluceluloze, papira i kartonske ambalaže.** Umro je **1968. godine**, na dužnosti direktora Tehničko-razvojnog sektora Kombinata Belišće.

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

- **1924.** – rođen u Belišću
- **1953.** – pokreće ideju razvoja Tvornice strojeva i izgradnje tvornice poluceluloze i papira
- **1954.** – donosi se odluka o planu izgradnje novih tvornica poluceluloze, papira i kartonske ambalaže
- **1955.** – postaje šef Sektora Tvornice strojeva s održavanjem strojnog parka
- **1959**. – postaje rukovoditelj Kapitalne izgradnje
- **1968.** – umire kao direktor Tehničko-razvojnog sektora Kombinata Belišće

BROJKA KOJA PAMTI

- **1953. godina** u kojoj je Faustin Lacković iznio ideju o izgradnji tvornice poluceluloze i papira. Njegove su ideje pomogle pokrenuti veliki industrijski razvoj Belišća i postaviti temelje nove faze proizvodnje – od drvne sirovine prema polucelulozi, papiru i kartonskoj ambalaži.

NELLY AUERSPERG, rođ. GUTMANN

Znanstvenica svjetskoga glasa i počasna građanka Belišća

Od industrijske obitelji Gutmann do svjetske znanosti - Nelly Auersperg povezala je obiteljsku povijest Belišća s istraživanjem ženskog zdravlja.

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

- **1928.** – rođena Nelly Gutmann, kći baruna Viktora Gutmanna
- nakon Drugoga svjetskog rata nastavlja obrazovanje u području medicine i znanosti
- odlazi u Kanadu i gradi znanstvenu karijeru na University of British Columbia
- više od **200 znanstvenih radova**
- međunarodni doprinos istraživanju ginekoloških tumora i raka jajnika
- 2016. – postigla političku reviziju presude protiv oca Viktora Gutmanna
- **2018.** – proglašena počasnom građankom Belišća
- **2023.** – preminula u Kanadi

BROJKA KOJA PAMTI

- **200+ -** Više od 200 znanstvenih radova ostalo je iza Nelly Auersperg kao trajni zapis njezina višedesetljetnog znanstvenog rada.

ZANIMLJIVOST

- U njezinu je čast ustanovljena **Nelly Auersperg Award in Women’s Health Research**, priznanje povezano s istraživanjem zdravlja žena.

Nelly Auersperg (1928. – 2023.), rođena Gutmann, bila je kći baruna **Viktora Gutmanna** i potomak obitelji čije je ime duboko povezano s industrijskim razvojem Belišća. Njezino je djetinjstvo bilo obilježeno velikim povijesnim previranjima, a Drugi svjetski rat prekinuo je život kakav je obitelj Gutmann dotad poznavala. Nakon rata Nelly je nastavila školovanje i izgradila vlastiti životni put – daleko od Belišća, ali nikada potpuno odvojena od njega.

OD OBITELJSKOG NASLJEĐA DO ZNANOSTI

Nelly Auersperg nastavila je obrazovanje u području medicine i znanosti te je najveći dio svoje profesionalne karijere provela u Kanadi. Na **University of British Columbia** razvila je dugogodišnju znanstvenu karijeru i postala ugledna profesorica i istraživačica. Njezin je znanstveni rad bio osobito usmjeren na **ginekološke tumore i rak jajnika**, područje u kojem je svojim istraživanjima pridonijela boljem razumijevanju razvoja i biologije tumora.

ZNANSTVENI DOPRINOS

Tijekom svoje karijere Nelly Auersperg objavila je **više od 200 znanstvenih radova** i sudjelovala u obrazovanju i mentoriranju brojnih mladih znanstvenika. Njezin rad nije ostao ograničen na jedan laboratorij ili jednu instituciju. Postala je dio međunarodne znanstvene zajednice i svojim je istraživanjem pridonijela razvoju područja istraživanja ženskog zdravlja. U njezinu je čast ustanovljena **Nelly Auersperg Award in Women’s Health Research,** priznanje koje nosi njezino ime i podsjeća na njezin doprinos istraživanju zdravlja žena.

VEZA S BELIŠĆEM

Iako je najveći dio života provela u Kanadi, Nelly Auersperg nije zaboravila Belišće. Grad njezine obitelji ostao je važan dio njezina identiteta. Posjećivala je Belišće i održavala vezu s gradom u kojem su živjeli njezini roditelji i preci. Njezina je povezanost s Belišćem posebno dobila na značenju kada je sudjelovala u nastojanjima da se rasvijetli sudbina njezina oca Viktora Gutmanna. Godine **2016**. Županijski sud u Zagrebu ukinuo je presudu protiv njega.

POČASNA GRAĐANKA BELIŠĆA

Godine **2018. Grad Belišće proglasio je Nelly Auersperg počasnom građankom.** Time je Belišće odalo priznanje ženi koja je svoj profesionalni život izgradila na drugom kraju svijeta, ali je ostala povezana s gradom svojih obiteljskih korijena.

TRAG KOJI JE OSTAO

Nelly Auersperg ostavila je trag u dva svijeta. U znanosti – kroz desetljeća istraživačkog rada, više od 200 objavljenih radova, mentoriranje mladih znanstvenika i doprinos istraživanju ženskog zdravlja. U Belišću – kao potomak obitelji koja je obilježila industrijski razvoj grada i kao počasna građanka koja je svoju vezu s gradom njegovala do kraja života. Njezina životna priča pokazuje kako se obiteljska povezanost s jednim gradom može nastaviti i kada životni put odvede tisućama kilometara daleko.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - ZNANOST I OBRAZOVANJE

JOSIP HAMM

Akademik, slavist i jedan od najznačajnijih hrvatskih filologa 20. stoljeća

„Zavičaj je bio polazište, a jezik i znanost put prema svijetu."

Josip Hamm (1905. – 1986.) rođen je u **Gatu kraj Valpova**, u slavonskom kraju neposredno povezanom s Belišćem. Svojim je znanstvenim radom postao jedno od najvažnijih imena hrvatske slavistike i filologije 20. stoljeća. Školovao se u **Osijeku i Zagrebu**, a tijekom znanstvenog usavršavanja boravio je i u Poljskoj. Posebno su ga zanimali **hrvatski i slavenski jezici, dijalektologija, staroslavenski jezik, glagoljica i povijest slavenske pismenosti.** Svoj je znanstveni i nastavnički rad ostvario u Zagrebu i Beču. Bio je profesor slavenske filologije na **Sveučilištu u Beču**, član akademskih institucija i autor brojnih znanstvenih radova. Njegove knjige **„Staroslavenska gramatika”** i **„Staroslavenska čitanka”** desetljećima su bile važna literatura u proučavanju staroslavenskoga jezika.

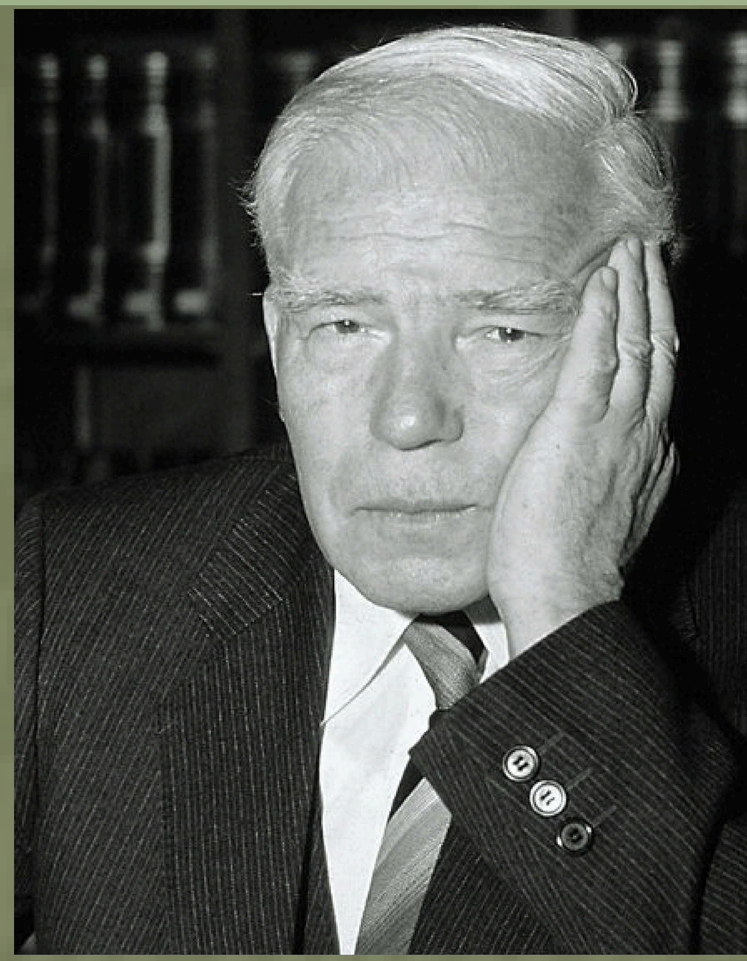

VEZA S BELIŠĆEM

Iako je svoj profesionalni život izgradio u velikim akademskim sredinama, Josip Hamm ostao je trajno povezan sa svojim slavonskim zavičajem. Posebno mjesto u njegovu opusu zauzima rad **„Štokavština Donje Podravine”**, u kojem je proučavao jezik i govor prostora iz kojega je potekao. Njegov znanstveni interes tako je povezao lokalnu jezičnu baštinu s hrvatskom i europskom slavistikom.

TRAG KOJI JE OSTAO

Josip Hamm pokazuje kako se iz maloga slavonskog kraja može dosegnuti **vrh europske znanosti.** Svojim je istraživanjima pridonio boljem poznavanju hrvatskoga jezika, slavenske pismenosti i staroslavenske baštine, a njegov rad ostao je važan i za generacije filologa i slavista koje su došle nakon njega.

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- jedan od najznačajnijih hrvatskih **slavista i filologa**
- istraživao **hrvatske i slavenske jezike i dijalekte**
- proučavao **staroslavenski jezik i glagoljicu**
- autor djela **„Staroslavenska gramatika” i „Staroslavenska čitanka”**
- profesor slavenske filologije u **Zagrebu i Beču**
- član **JAZU-a i Austrijske akademije znanosti**
- istraživanjem **Donje Podravine** povezao znanost sa svojim zavičajem

BROJKA KOJA PAMTI

- 2 velika europska akademska središta u kojima je djelovao – Zagreb i Beč

Od Gata i Osijeka do Zagreba i Beča – Josip Hamm svojim je znanjem povezao slavonski zavičaj s europskim vrhovima slavistike.

OD SLAVONSKOG ZAVIČAJA DO EUROPSKE SLAVISTIKE
Josip Hamm – akademik i znanstvenik čije je ime ostalo trajno povezano s hrvatskom filologijom.

VLADIMIR MATKOVIĆ

Inženjer, sveučilišni profesor i akademik

„Iz Belišća je krenuo prema znanosti, a svojim je znanjem pomagao povezivati ljude, tehnologiju i znanje."

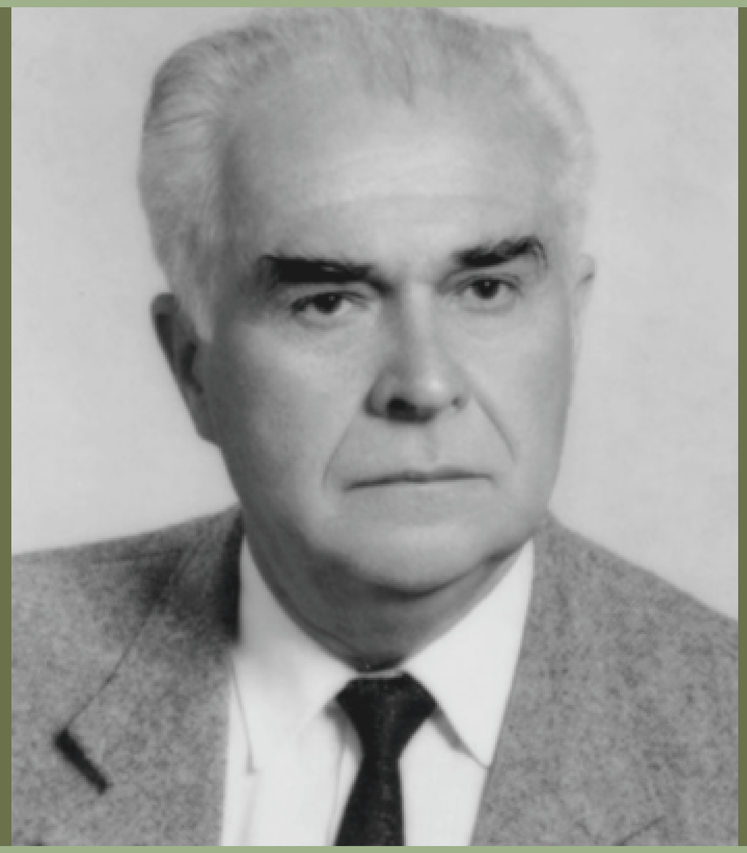

Vladimir Matković (1915. – 2005.) rođen je **28. listopada 1915. u Belišću.** Bio je hrvatski inženjer elektrostrojarstva, znanstvenik, sveučilišni profesor i akademik koji je svojim radom obilježio razvoj telekomunikacija i visokog tehničkog obrazovanja u Hrvatskoj. Nakon školovanja u **Osijeku**, studirao je na Vojnoj akademiji u Beogradu, a potom diplomirao elektrostrojarsku struku u Zagrebu. Doktorirao je 1958. na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu. Od 1951. djelovao je na Elektrotehničkom fakultetu, **a 1962. postao je redoviti profesor.** Posebno mjesto u njegovu radu zauzimaju **telekomunikacije.** Godine 1951. osnovao je **Zavod za telekomunikacije** i dugo bio njegov predstojnik. U sveučilišnu je nastavu uveo suvremene discipline poput **teorije informacije i logičke algebre**, čime je postavio temelje daljnjeg razvoja studija telekomunikacija i informatike.

VEZA S BELIŠĆEM

Belišće je bilo mjesto njegova rođenja i polazište životnog puta koji ga je odveo prema vrhovima hrvatske tehničke znanosti. Matković je jedan od primjera Belišćana čiji se životni put nastavio daleko izvan industrijskog grada njegova djetinjstva. Od slavonskog zavičaja stigao je do sveučilišne i akademske karijere te ostavio dubok trag u razvoju hrvatskog tehničkog obrazovanja.

TRAG KOJI JE OSTAO

Vladimir Matković povezuje **Belišće s razvojem hrvatske elektrotehnike i telekomunikacija**. Njegov znanstveni i nastavni rad imao je utjecaj ne samo na matični fakultet nego i na razvoj drugih visokih učilišta. Sudjelovao je u osnivanju **Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu**, kao i u razvoju drugih studija i poslijediplomskih programa u Zagrebu. Za rezultate u primjeni teorije obradbe i prijenosa informacija na telekomunikacijske probleme dobio je **Nagradu za znanstvenoistraživački rad „Nikola Tesla” 1968. godine.** Godine **1991. izabran je za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.**

Belišćanin koji je obilježio razvoj hrvatskih telekomunikacija i tehničkog visokog obrazovanja.

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- osnivanje **Zavoda za telekomunikacije 1951.**
- uvođenje suvremenih telekomunikacijskih disciplina u sveučilišnu nastavu
- razvoj područja **teorije informacije i logičke algebre**
- dugogodišnji sveučilišni profesor i predstojnik Zavoda za telekomunikacije
- sudjelovanje u razvoju novih visokih učilišta i studijskih programa
- dobitnik **Nagrade „Nikola Tesla”**
- redoviti **član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti**

BROJKA KOJA PAMTI

- **1951. godina** osnivanja Zavoda za telekomunikacije- te je godine Vladimir Matković osnovao Zavod koji je postao jedno od važnih središta razvoja telekomunikacijske znanosti i obrazovanja u Hrvatskoj.

DR. VILKO IVEKOVIĆ

Liječnik i humanist

„Liječnik koji je svoje znanje pretvorio u služenje čovjeku i svome gradu."

1927. – 1998.

Dr. Vilko Iveković u Belišće je stigao **1955. godine** i ovdje proveo najveći dio svojega profesionalnog i životnog puta. Kao liječnik radio je u zdravstvenoj službi Belišća i okolice, a svojim je djelovanjem ostavio snažan trag u zdravstvu i društvenom životu grada. Posebno se istaknuo radom s **majkama i djecom.** Od **1963. do 1970. godine vodio je otvoreno rodilište u Belišću**, a radio je i s prvim rendgenskim uređajem u gradu. Bio je aktivan i u Hrvatskom liječničkom zboru te kao liječnik sportskih društava i institucija.

VEZA S BELIŠĆEM

Belišće za dr. Vilka Ivekovića nije bilo samo mjesto rada, nego **mjesto kojemu je posvetio svoj život.** Osim liječničkog rada, sudjelovao je u društvenom, kulturnom, sportskom i vjerskom životu grada. Godine **1997.** postao je vijećnik prvog saziva Gradskog vijeća Belišća. Godine 1967. zamolili su ga da bude kum crkvenom zvonu što je on rado prihvatio te ga nazvao Zvonimir da poziva na mir i molitvu

TRAG KOJI JE OSTAO

Dr. Vilko Iveković ostao je zapamćen kao liječnik koji je svoju profesiju povezao s **brigom za čovjeka i zajednicu**. Njegovo ime i danas živi u Belišću. Grad mu je **1999. godine posthumno dodijelio Plaketu „Grb Grada Belišća“**, a **2018. godine** dio prostora uz zdravstvenu ustanovu nazvan je **Prilaz dr. Vilka Ivekovića.**

ZDRAVLJE – RODILIŠTE – HUMANOST – ZAJEDNICA

7 GODINA RODILIŠTA 1963. – 1970.

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- dugogodišnji liječnik Belišća i okolice
- voditelj otvorenog rodilišta u Belišću
- rad s prvim rendgenskim uređajem u gradu
- službeni liječnik sportskih društava i institucija
- član Hrvatskog liječničkog zbora
- sudjelovanje u društvenom, kulturnom i vjerskom životu Belišća
- vijećnik prvog saziva Gradskog vijeća Belišća
- dobitnik Plakete „Grb Grada Belišća“

BROJKA KOJA PAMTI

- **7 GODINA** vodio je otvoreno rodilište u Belišću. Od 1963. do 1970. godine dr. Vilko Iveković brinuo je o zdravlju majki i djece i bio dio života brojnih belišćanskih obitelji

FERDO ŠTADAR

Prosvjetni djelatnik i važan sudionik društvenog života Belišća

„Obrazovanje je bilo jedno od temelja na kojima je raslo i razvijalo se Belišće.“

Ferdo Štadar pripada generaciji prosvjetnih djelatnika koji su u prvoj polovici 20. stoljeća sudjelovali u razvoju stručnog obrazovanja u Belišću. Bio je upravitelj Zanatsko-trgovačke škole u Belišću, obrazovne ustanove koja je pripremala mlade za potrebe tadašnjega industrijskog, obrtničkog i trgovačkog života. Škola je okupljala četrdesetak učenika i predstavljala važan dio obrazovnog sustava mladog industrijskog naselja. Štadarovo djelovanje nije bilo ograničeno samo na školu. Bio je aktivan i u društvenom i vjerskom životu Belišća, čime je sudjelovao u oblikovanju i organiziranju tadašnje lokalne zajednice.

VEZA S BELIŠĆEM

Ferdo Štadar svoj je profesionalni život snažno povezao s Belišćem. Zajedno sa suprugom Elzom radio je u belišćanskoj školi od 1927. do 1940. godine. Njihov je rad bio dio razdoblja u kojem se obrazovanje nastojalo uskladiti s potrebama industrijskog i obrtničkog razvoja grada. Godine 1938. Štadar je bio među članovima upravnog odbora Crkvene općine Belišće, sudjelujući tako i u organiziranju vjerskog i društvenog života zajednice.

TRAG KOJI JE OSTAO

Štadarov primjer pokazuje koliko su za razvoj Belišća bili važni učitelji, nastavnici i prosvjetni djelatnici. U vremenu snažnog industrijskog razvoja, stručno obrazovanje imalo je posebnu ulogu – pripremalo je mlade generacije za svijet rada i potrebe sve složenijega gospodarskog života. Njegov je trag zato vezan ne samo uz školu nego i uz širu zajednicu u kojoj je djelovao.

OBRAZOVANJE – ZANATSTVO – INDUSTRIJA – ŠKOLA – ZAJEDNICA

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- upravitelj Zanatsko-trgovačke škole u Belišću
- sudjelovanje u razvoju stručnog obrazovanja
- obrazovanje mladih za potrebe industrijskog i obrtničkog života
- rad u školi zajedno sa suprugom Elzom Štadar
- član upravnog odbora Crkvene općine Belišće
- sudjelovanje u društvenom i vjerskom životu zajednice

BROJKA KOJA PAMTI

- **13 GODINA** rada u školi u Belišću - od 1927. do 1940. godine Ferdo i Elza Štadar bili su dio školskog života Belišća i generacija mladih koje je obrazovanje pripremalo za život i rad.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - DRUŠTVENI ŽIVOT

FRANJO VANČINA

Radnički vođa i sindikalni organizator

„U industrijskom gradu glas radnika predvođen Franjom Vančinom postao je važan dio javnog života - ali je njegov put završio tragično."

Franjo Vančina (1894. – 1937.) bio je **kovač** i jedan od istaknutih predstavnika radničkog i sindikalnog pokreta u Belišću između dvaju svjetskih ratova. Od 1923. godine djelovao je u vodstvu **Općeg radničkog saveza (ORS) u Belišću** i bio jedan od glavnih predstavnika mjesnoga međustrukovnog odbora. Sudjelovao je u pregovorima između radničkih predstavnika i uprave poduzeća **S. H. Gutmann**, zastupajući interese radnika u velikom industrijskom sustavu Belišća. Kasnije je postao **upravitelj Radničke komore u Belišću**, a od **1933. godine predsjednik Okružnog ureda za osiguranje radnika u Osijeku.** Krajem 1933. izabran je i za zastupnika u Radničkoj komori u Zagrebu kao član ORS-a. Bio je aktivan i u lokalnom političkom životu, gdje je predstavljao radničku listu.

VEZA S BELIŠĆEM

Vančinino djelovanje neraskidivo je povezano s Belišćem – gradom u kojem je industrijski razvoj stvorio brojnu radničku zajednicu i potrebu za organiziranim zastupanjem radničkih interesa. Kao kovač i sindikalni predstavnik dobro je poznavao život radnika i njihove svakodnevne probleme. Godinama je bio jedan od ključnih ljudi u pregovorima radničkih povjerenika s upravom tvrtke **S. H. Gutmann**, a sudjelovao je i u lokalnom političkom životu kao predstavnik radničke liste.

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- kovač i predstavnik **industrijskih radnika**
- jedan od vodećih ljudi **Općeg radničkog saveza u Belišću**
- sudjelovanje u pregovorima radnika i uprave **S. H. Gutmann**
- upravitelj **Radničke komore u Belišću**
- zastupnik u **Radničkoj komori u Zagrebu**
- od 1933. predsjednik **Okružnog ureda za osiguranje radnika u Osijeku**
- predstavnik radničke liste u lokalnom političkom životu
- jedan od istaknutih sudionika **radničkog i sindikalnog pokreta Belišća**

BROJKA KOJA PAMTI

- **14 GODINA** od njegova ulaska u radnički pokret 1923. do tragične smrti 1937.
- **Od 1923. do 1937. Franjo Vančina bio je jedan od prepoznatljivih predstavnika belišćanskih radnika – sve do tragičnog završetka njegova života.**
- **1937. – GODINA KOJA JE OSTALA U PAMĆENJU**

TRAG KOJI JE OSTAO

Franjo Vančina ostao je zapamćen kao jedan od predstavnika generacije koja je sudjelovala u razvoju **radničkog i sindikalnog života Belišća.** Njegov život pokazuje kako je industrijski razvoj mijenjao ne samo gospodarstvo nego i društvene odnose. Uz tvornice, željeznicu i radna mjesta razvijale su se i organizacije koje su povezivale radnike i zastupale njihove interese.

TRAGIČAN ZAVRŠETAK

U **veljači 1937. godine**, nakon izbora za radničke povjerenike, sukob između **Općeg radničkog saveza (ORS)** i **Hrvatskog radničkog saveza (HRS)** u Belišću prerastao je u krvavi obračun. Prema znanstvenim izvorima, **Franjo Vančina tada je ubijen**. HRS je na izborima osvojio 4, a ORS 10 povjereničkih mjesta. Sačuvani dokumenti svjedoče i o kasnijoj istrazi. U dokumentu od **25. ožujka 1937.** navodi se da je za ubojstvo Franje Vančine pravomoćno okrivljen **Elimir Anđelić**, dok je kazneni postupak protiv ostalih osumnjičenih obustavljen. Šire okolnosti sukoba i mogući nalogodavci nisu do kraja razjašnjeni. Vančinina smrt tako je postala jedan od najtragičnijih događaja u povijesti radničkog i sindikalnog organiziranja u međuratnom Belišću.

RADNICI – SINDIKAT – ORS – HRS – GUTMANN – RADNIČKA PRAVA

PATER PELBÁRT LADISLAV LUKÁCS, OFM

Sluga Božji, franjevac i mučenik rođen u Bistrincima

„Rođen u Bistrincima, život je posvetio vjeri, znanju i služenju čovjeku.“

NAJVAŽNIJI TRENUTCI

- **1916.** – rođen u Bistrincima
- **1936.** – pristupa franjevačkoj provinciji
- **1937.** – polaže prve zavjete
- **1941.** – polaže svečane zavjete
- **1942.** – zaređen za svećenika
- **1945.** – odlazi na službu u Hatvan
- **1946**. – uhićen i osuđen na deset godina prisilnog rada
- **1948**. – umire u sovjetskom logoru u Kareliji
- **1993.** – rehabilitiran
- **2013**. – završena biskupijska faza postupka beatifikacije
- **2015.** – postavljeno spomen-obilježje u Valpovu

BROJKA KOJA PAMTI

- **6 jezika** govorio je pater Pelbárt Lukács. Njegova učenost bila je dio njegova franjevačkog poslanja – uz vjeru i služenje ljudima posebno je cijenio znanje, obrazovanje i rad s mladima.

Pater Pelbárt Ladislav Lukács, rođen kao **Ladislav Lukács**, rođen je **18. veljače 1916. u Bistrincima**. Dan poslije kršten je u valpovačkoj župnoj crkvi. Kao mladić pridružio se franjevcima Mađarske franjevačke provincije sv. Ivana Kapistranskoga i svoj život posvetio vjeri, obrazovanju i služenju ljudima. Za svećenika je zaređen **21. lipnja 1942. godine.** Djelovao je kao profesor, odgojitelj, propovjednik i ispovjednik, a posebno se isticao obrazovanjem i poznavanjem jezika. Prema svjedočanstvima, **govorio je šest jezika.**

VEZA S BELIŠĆEM

Pelbárt Lukács bio je **rođeni Bistrinčanin**, pa njegovo ime pripada zavičajnoj povijesti Bistrinaca, Belišća i Valpovštine. Njegov se spomen danas čuva u zavičaju. Godine **2015. postavljeno je i blagoslovljeno spomen-obilježje** u krsnoj kapeli valpovačke župne crkve, čime je njegov život i mučeništvo trajno upisano u prostor iz kojega je potekao.

TRAG KOJI JE OSTAO

Njegov životni put obilježili su **vjera, znanje, rad s mladima i briga za siromašne**. Nakon Drugoga svjetskog rata uhićen je **1946. godine**, osuđen na deset godina zatvora i prisilnoga rada te deportiran u Sovjetski Savez. Umro je **18. travnja 1948. u logoru u Kareliji**, nakon teških godina zatočeništva i narušenoga zdravlja. Sovjetske su ga vlasti **1993. godine rehabilitirale**.

MUČENIK I SLUGA BOŽJI

Pater Pelbárt jedan je od **sedmorice franjevačkih mučenika** obuhvaćenih zajedničkim postupkom beatifikacije. Biskupijska faza postupka završena je **2013. godine**, a u službenim izvorima i dalje se navodi kao **Sluga Božji Pelbárt Lukács.**

BISTRINCI – FRANJEVAC – SVEĆENIK – 6 JEZIKA – MUČENIK – SLUGA BOŽJI

Znanjem, vjerom i služenjem ostavio je trag koji nadilazi zavičaj.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - VJERA

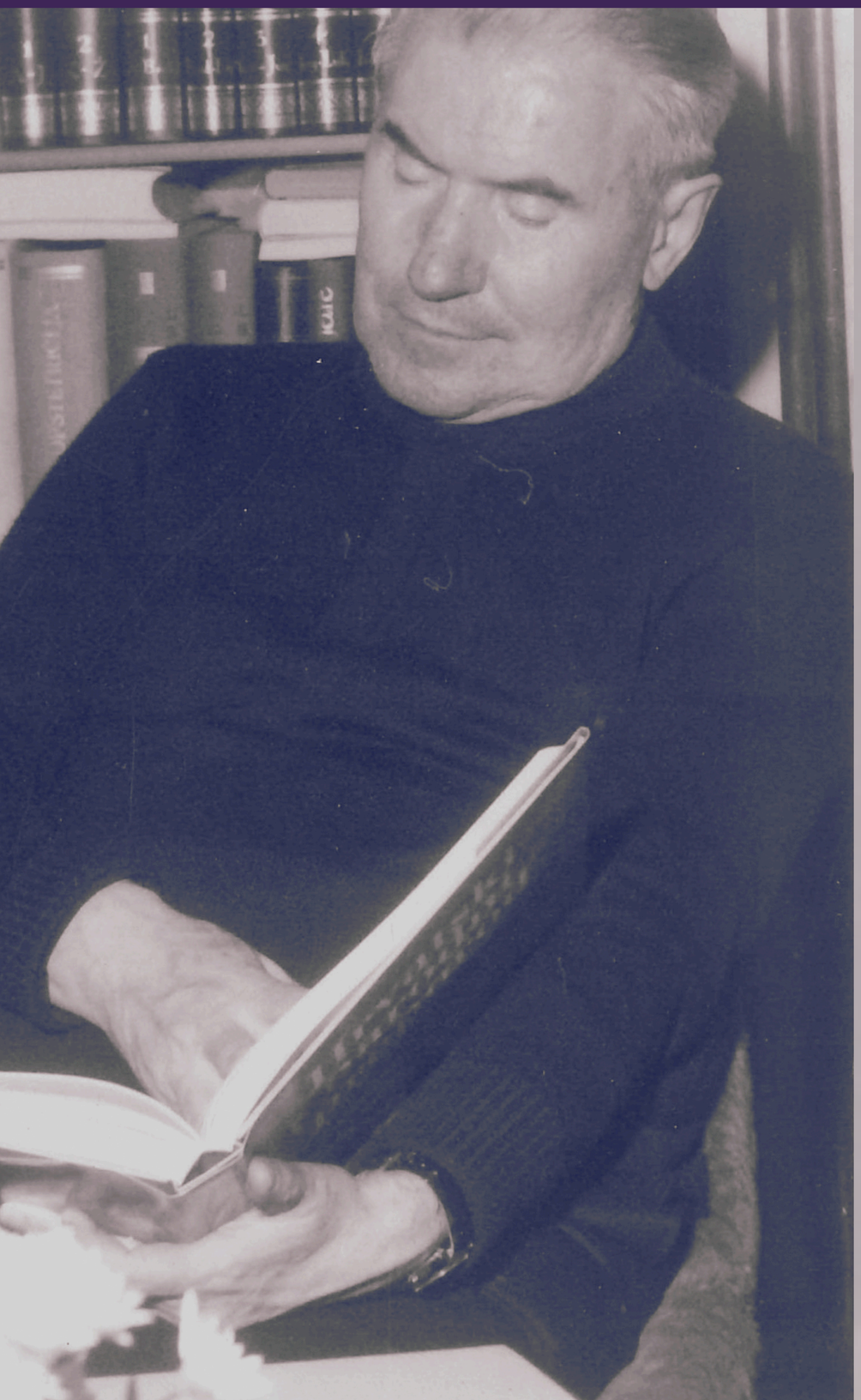

PATER JOSIP ANTOLOVIĆ, DI

Duhovni pisac koji je Hrvatima približavao svetce

1926. – 2008.

Pater Josip Antolović rođen je **4. rujna 1926. u Bistrincima**. Nakon školovanja u Zagrebu, **1944. godine stupio je u Družbu Isusovu**, a za svećenika je zaređen 1955. godine. Djelovao je kao profesor, odgojitelj, duhovnik i pisac, a od 1979. do 1982. godine bio je urednik Hrvatskog programa Radio Vatikana. Objavio je brojna djela iz područja duhovnosti i crkvene povijesti.

VEZA S BELIŠĆEM

Bistrinci, njegovo rodno mjesto, bili su početak životnog puta koji ga je odveo prema hrvatskom i međunarodnom crkvenom i kulturnom životu. Svojim je životom i djelom ostao povezan sa zavičajem, a **Grad Belišće dodijelio mu je Plaketu „Grb Grada Belišća”.**

TRAG KOJI JE OSTAO

Najveći doprinos ostavio je kao **pisac životopisa svetaca i duhovnih velikana.** Posebno se ističe njegovo životno djelo **„Duhovni velikani – Sveci Katoličke crkve”,** u kojem je objavio i obradio stotine životopisa svetaca i blaženika. Svojim pristupačnim pisanjem približio je duhovnu baštinu brojnim hrvatskim čitateljima i ostavio vrijedno biografsko i hagiografsko nasljeđe.

Bistrinčanin čije je pisano djelo ostavilo trajan trag u hrvatskoj duhovnoj i kulturnoj baštini.

BISTRINCI – ISUSOVCI – DUHOVNOST – SVETCI – RADIO VATIKAN – KNJIŽEVNOST

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- isusovac i katolički svećenik
- profesor, odgojitelj i duhovnik
- urednik **Hrvatskog programa Radio Vatikana**
- plodan duhovni pisac
- autor brojnih životopisa svetaca i blaženika
- autor djela **„Duhovni velikani – Sveci Katoličke crkve”**
- dobitnik **Plakete „Grb Grada Belišća”**

BROJKA KOJA PAMTI

800 životopisa svetaca i blaženika
Osam stotina životnih priča pretočio je u djelo kojim je generacijama čitatelja približio svetce i kršćanske uzore.

“POZNATE OSOBE IZ BELIŠĆANSKE PROŠLOSTI” - VJERA

FRA BERNARD RUBINIĆ

Prvi belišćanski župnik i graditelj župne zajednice

„Ledolomac koji je otvorio put stvaranju župne zajednice u Belišću.“

1932. – 2021.

Fra Bernard Rubinić bio je prvi aktivni župnik novoosnovane **Župe Belišće**. U Belišće je došao **1966. godine**, u vrijeme kada župa još nije imala vlastitu crkvu. Svojim je predanim radom organizirao **vjerski život, okupljao vjernike i stvarao temelje župne zajednice.** Posebno se zauzimao za izgradnju župne crkve sv. Josipa Radnika.

VEZA S BELIŠĆEM

Fra Bernard svoj je život i svećeničko djelovanje snažno povezao s Belišćem. Belišćani su ga zbog njegove **odlučnosti, ustrajnosti i spremnosti da svladava prepreke prozvali „ledolomcem“.**

TRAG KOJI JE OSTAO

Najveći trag ostavio je u stvaranju temelja današnje **Župe sv. Josipa Radnika.** Od prvih okupljanja vjernika do stvaranja uvjeta za izgradnju crkve, sudjelovao je u oblikovanju zajednice koja je postala važan dio života Belišća. Za svoj doprinos gradu **1999. godine proglašen je počasnim građaninom Belišća.**

ŽUPA – CRKVA – ZAJEDNICA – VJERA – „LEDOLOMAC“

NAJVAŽNIJI DOPRINOSI

- prvi aktivni župnik **Župe Belišće**
- dolaskom 1966. započeo organizirani život nove župe
- okupljao i povezivao vjernike
- zauzimao se za izgradnju **crkve sv. Josipa Radnika**
- ostao poznat pod nadimkom **„ledolomac“**
- **počasni građanin Belišća** od 1999. godine

BROJKA KOJA PAMTI

- **1966. godina dolaska fra Bernarda Rubinića u Belišće -** t*e je godine započeo proces stvaranja župne zajednice koja je postala važan dio duhovnog i društvenog života grada*